

DE-113

December-2013

B.Ed. Sem. I

A-501 : Teacher in Emerging Indian Society

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો આશરે 750 શબ્દોમાં ઉત્તર લખો : **10**
Answer any **one** in about **750** words of the following questions :
- (1) કેળવણીની કોઈ એક વ્યાખ્યા આપી નીચેના મુદ્દાઓની વિસ્તૃત સમજ આપો :
Give any one definition of Education and explain points given below :
* સંકલ્પ
Concept of Education
* મહત્ત્વ
Importance of Education
- (2) 'કેળવણી અને તત્ત્વજ્ઞાન એક સિક્કાની બે બાજુ છે.' વિધાનની સાર્થકતા સિદ્ધ કરો.
'Education and Philosophy are two side of one coin'. Prove the significance of sentence.
- (B) નીચેનામાંથી ગમે તે એક પર આશરે 125 શબ્દોમાં ટૂંકનોંધ લખો : **4**
Write any **one** short note of the following questions in about **125** words:
- (1) કેળવણી દ્વારા વ્યક્તિનો સર્વાંગી વિકાસ
All round development of person through Education.
- (2) કેળવણીની ગમે તે ચાર પ્રક્રિયા
Process of Education (any four)
- (3) ઔપચારિક અને અનૌપચારિક કેળવણી વચ્ચેના ચાર તફાવત
Difference between formal and Nonformal (any four points).
2. (A) નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના દરેક ઉત્તર આશરે 100 શબ્દોમાં લખો : **6**
Answer any **two** of the following questions in about **100** words :
- (1) સામ્પ્રત સમયની શિક્ષણ પ્રણાલી વિશે ત્રણ મુદ્દા લખો.
Write three points on the present education system.
- (2) આજના સમયમાં શિક્ષણ માટે શિક્ષકે કયા પડકારોનો સામનો કરવાનો છે તેવા ત્રણ પડકારો જણાવો.
State any three challenges for teacher in present education.
- (3) આધુનિકીકરણનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો.
Explain the meaning of modernization.
- (B) નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો આશરે 500 શબ્દોમાં ઉત્તર લખો : **8**
Write any **one** answer of the following questions in about **500** words :
- (1) આધુનિકીકરણની અસરો જણાવો.
State the effect of modernization.
- (2) 'કેળવણી અને આર્થિક વિકાસ પરસ્પરાવલંબી છે.' વિધાન સમજાવો.
'Education and Economic growth are dependable on each other'. Explain the sentence.

3. (A) નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એકનો આશરે 750 શબ્દોમાં ઉત્તર લખો : 10
 Answer any **one** in about **750** words of the following questions :
 (1) આધુનિક ભારતીય સમાજનાં લક્ષણો જણાવો.
 State characteristics of Modern Indian Society.
 (2) કેળવણી અને સામાજિક પરિવર્તન વચ્ચેનો સંબંધ સ્પષ્ટ કરો.
 Explain the relation between Education and Social change.
- (B) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પર આશરે 125 શબ્દોમાં ટૂંકનોંધ લખો : 4
 Write any **one** short note in about **125** words of the following questions :
 (1) વ્યક્તિ અને સમાજ વચ્ચેનો સંબંધ
 Relation between Individual and Society.
 (2) સામ્રાજ્ય સામાજિક પ્રણાલીમાં કેળવણીની ભૂમિકા
 Role of Education in Present Social System.
 (3) પ્રાચીન સમાજનાં લક્ષણો
 Characteristics of Ancient Indian Society.
4. (A) નીચેનામાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના આશરે 125 શબ્દોમાં ઉત્તર લખો : 6
 Write any **two** answers in about **125** words of the following questions :
 (1) આદર્શવાદના ત્રણ સિદ્ધાંતો સમજાવો.
 Explain three principles of idealism.
 (2) પ્રકૃતિવાદની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો.
 Explain the concept of Naturalism.
 (3) રૂસોના શિક્ષણ દર્શનની મર્યાદાઓ
 State limitations of Rousseau's educational thoughts.
- (B) નીચેનામાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 500 શબ્દોમાં લખો : 8
 Write any **one** answer in about **500** words of the following questions :
 (1) આદર્શવાદ અને પ્રકૃતિવાદની તુલનાના ચાર મુદ્દા ચર્ચો.
 Compare Idealism and Naturalism (state any four points).
 (2) ઉત્તર બુનિયાદી કેળવણી સાંપ્રત સમયમાં કેટલે અંશે ઉપયોગી બની શકે ?
 How useful 'Basic Education at present time ?
5. દરેક પ્રશ્નની સાથે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ શોધી ઉત્તર લખો : 14
 Answer the following questions :
 (1) બાળકનો સર્વાંગી વિકાસ એ કેળવણીનો કયો હેતુ છે ?
 (A) વૈયક્તિક (B) સામાજિક
 (C) ધાર્મિક (D) રાજકીય
 'All round development of child' is which aim of Education ?
 (A) Individual (B) Social
 (C) Religious (D) Political
- (2) તત્ત્વજ્ઞાન બીજા કયા નામે ઓળખાય છે ?
 (A) રાજ્યશાસ્ત્ર (B) ભૌતિકશાસ્ત્ર
 (C) દર્શનશાસ્ત્ર (D) વિજ્ઞાનશાસ્ત્ર
 What is the another name of Philosophy ?
 (A) Political Science (B) Physics
 (C) Philosophy (D) Science

- (3) શાળા-કોલેજોમાં અપાતા શિક્ષણને શું કહેવાય ?
 (A) સાચી કેળવણી (B) ઔપચારિક કેળવણી
 (C) અનૌપચારિક કેળવણી (D) સંપૂર્ણ કેળવણી
 The Education given in school or college is called
 (A) True Education (B) Formal Education
 (C) Non-Formal Education (D) Complete Education
- (4) દ્વિધ્રુવી કેળવણીમાં કયા બે ધ્રુવો છે ?
 (A) શિક્ષક-સમાજ (B) શિક્ષણ-સમાજ
 (C) વિદ્યાર્થી-સમાજ (D) શિક્ષક-વિદ્યાર્થી
 Which are the two polar of Two Polar Education ?
 (A) Teacher Society (B) Education Society
 (C) Student Society (D) Teacher Student
- (5) આર્થિક વિકાસ અને કેળવણી એટલે -
 (A) એક સિક્કાની બે બાજુ (B) એકબીજાના વિરોધી
 (C) એકબીજાના દુશ્મન (D) ત્રણમાંથી એકેય નહિ
 Economic process and Education means
 (A) Two sides of one coin (B) Opposite of each other
 (C) enemy of each other (D) None of the above
- (6) શિક્ષક કોનો પરિવ્રાજક છે ?
 (A) આધુનિકીકરણનો (B) પરિવર્તનનો
 (C) પરીક્ષાનો (D) આર્થિક વિકાસનો
 Teacher is a follower of
 (A) Modernization (B) Change
 (C) Exam (D) Economic Development
- (7) સાક્ષરતા કોને કહેવાય ?
 (A) વિષયના નિષ્ણાત (B) વિદ્વતા
 (C) નિરક્ષરતા (D) વાચન, લેખન અને ગણનાની આવડત
 Education means
 (A) Expert of subjects
 (B) Expertization
 (C) Illiteracy
 (D) Capable in Reading, Writing & Arithmetic
- (8) નીચેનામાંથી સામાજિક પરિવર્તન લાવનાર પરિબળ કયું નથી ?
 (A) જડતા (B) શહેરીકરણ
 (C) વસ્તી વિસ્ફોટ (D) આધુનિકીકરણ
 Which of the following factors is not effective for Social changes ?
 (A) Rigidity (B) Urbanization
 (C) Population explosion (D) Modernization

- (9) નીચેનામાંથી કઈ આધુનિક સમાજની લાક્ષણિકતા નથી ?
(A) સિદ્ધિ પ્રેરણા (B) સાહસિકતા
(C) પરંપરા (D) ત્રણમાંથી એકેય નહિ
Which of the following is not the characteristics of Modern Society ?
(A) Motivation (B) Adventureness
(C) Tradition (D) None of the above

- (10) ગાંધીજીના મતે શિક્ષણનું માધ્યમ કયું હોવું જોઈએ ?
(A) અંગ્રેજી (B) હિન્દી
(C) સંસ્કૃત (D) માતૃભાષા
Which medium should be according to Gandhiji ?
(A) English (B) Hindi
(C) Sanskrit (D) Mother tongue

- (11) પ્રકૃતિવાદ કઈ શિક્ષણ પદ્ધતિની હિમાયત કરતો નથી ?
(A) ક્રિયા દ્વારા શિક્ષણ (B) અનુભવ દ્વારા શિક્ષણ
(C) શિસ્ત દ્વારા શિક્ષણ (D) ખેલકૂદ દ્વારા શિક્ષણ
Which teaching method is not suggested by Naturalism ?
(A) Education through Activity (B) Education through Experience
(C) Education through Discipline (D) Education through Play

- (12) કયો વાદ વસ્તુ કરતાં વિચારને વધુ મહત્ત્વ આપે છે ?
(A) પ્રકૃતિવાદ (B) આદર્શવાદ
(C) વ્યવહારવાદ (D) ત્રણમાંથી એકેય નહિ
Which Ism gives importance on thoughts instead of object ?
(A) Naturalism (B) Idealism
(C) Pragmatism (D) None of the above

- (13) કયો વાદ કોઈ ચોક્કસ પદ્ધતિને બદલે જરૂરી પદ્ધતિ અપનાવવાનું કહે છે ?
(A) વિચારવાદ (B) પ્રકૃતિવાદ
(C) વ્યવહારવાદ (D) ત્રણમાંથી એકેય નહિ
Which Ism suggests to follow useful method instead of specific method ?
(A) Idealism (B) Naturalism
(C) Pragmatism (D) None of the above

- (14) કોણ રૂસોના શિક્ષણ દર્શનના પ્રેરણા સ્ત્રોત નથી ?
(A) પ્રકૃતિ (B) મનુષ્ય
(C) વસ્તુઓ (D) પ્રાણીઓ
Who is not motivater of Rousseau's Educational thoughts ?
(A) Nature (B) Man
(C) Objects (D) Animals